

Licht

‘Deze DaT-scan laat heel duidelijk zien waar we al bang voor waren. Als je hiernaar kijkt, hier en hier, zie je de problemen waarmee we te maken hebben.’ De arts was naar een andere spreekkamer verhuisd, niet langer met uitzicht op het parkeerterrein, we keken nu in een wilg waarvan de bladeren zacht bewogen en het licht dat over de tafel viel in beroering brachten. We gingen nog steeds naar het noorden om dezelfde specialist te bezoeken, een reis die ons om de zes maanden terugbracht naar Wales: de band was nog niet helemaal doorgesneden. ‘Zien jullie dit hier, deze twee op kikkervisjes lijkende vormen midden in het brein?’ Hij wees met een potlood op twee donkere vormen midden in het beeld op het scherm, het putamen en de nucleus caudatus, gebieden in de hersenen die allerlei motorische en cognitieve functies regelen. ‘Het radioactieve materiaal dat je ingespoten hebt gekregen, moet in de scan als lichtjes zichtbaar worden in die gebieden van de kikkervisjes die functioneren. Alsof je ’s nachts over een stad vliegt: een hele hoop kleine lichtjes.’

Ik staarde naar het scherm en wachtte tot de lichten aan zouden gaan. Ze gingen niet aan. Ik zag alleen een zwakke lijn kerstlampjes rond de kop van een van de kikkervisjes, als een feestkostuum. Moth leunde achterover, weg van het beeld.

‘Maar er zijn nauwelijks lichten te zien.’

‘Dat is het probleem.’

‘Die scan doet het toch zeker niet goed? Dat ziet eruit alsof ik nauwelijks controle over mijn bewegingen heb.’

‘Het menselijk brein is iets fantastisch en we weten er niet al-

les over. Dat van u vindt kennelijk een weg rondom het afgesloten gebied. Het neemt andere routes.'

Weer zaten we verdoofd op de parkeerplaats van het ziekenhuis. Het was niet de schok die we hadden ervaren bij de eerste diagnose van CBD, maar een gevoel van desoriëntatie nu we wisten dat die CBD, hoe hard we er ook tegen vochten, nog steeds een onvermijdelijke toekomst inhield. We drukten ons tegen elkaar aan en staarden naar de grindstenen muur van het ziekenhuis. Achter ons trokken mannen caddies over de fairway van de golfbaan en sloegen de bal met wisselend succes. Door de open autoramen hoorden we het gefluit van ballen door de lucht. Ballen die wegvlogen met meer hoop dan doel.

'Ik trek dit niet langer.'

Nee, nee, alsjeblieft, geef het niet op. Ik pakte zijn hand, dezelfde hand die de mijne voor de eerste keer had vastgehouden toen we in een schoolpauze door het park wandelden. De hand die onze kinderen veilig en beschermd had gehouden en die de muren van ons huis had gepleisterd. De hand die in het donker van de tent op een winderige landtong de mijne had gezocht. De hand met een tremor waardoor zijn pen schudde als hij aantekeningen voor zijn studie probeerde te maken en de erwten onderweg naar zijn mond van zijn vork rolden. Ik hield hem stevig en stil vast. *We hebben hoop*. Op het pad hadden we hoop gevonden en die bewaard. Veilig in onze binnenzak gehouden voor dagen als deze, voor een leven als dit.

'Je kunt het niet opgeven, dat kan gewoon niet.'

'Nee, ik bedoelde dat ik niet langer op deze parkeerplaats naar die muur kan zitten staren. Laten we de stad in gaan en de nieuwe *The Big Issue* kopen. Die is toch deze week verschenen?'

'Vind je dat de moeite waard? Het is maar een klein stukje achterin. Ze zeiden trouwens dat ze me er een zouden sturen.'

'Wat? Niet het tijdschrift gaan kopen met daarin het allereerste artikel dat jij ooit hebt geschreven, je allereerste stuk? Natuurlijk gaan we de stad in.'

De *Big Issue*-verkoper stopte net zijn tas weg en stond op het punt zijn vaste plek te verlaten.

‘Heb je er nog eentje? We moeten er echt een hebben van deze week.’

‘Sorry, ze zijn op. Waarom hebben jullie er een nodig?’

‘Mijn vrouw heeft een stuk geschreven, het staat in het nummer van deze week, over de tijd dat wij dakloos waren en een wandeling gingen maken.’

‘Dat staat er deze week niet in; wel in het nummer van vorige week. Wat, heb jij dat geschreven? Ik heb een exemplaar bewaard, want ik lees dat stuk telkens opnieuw. Dat was een verdomd lange wandeling, maar wat goed van jullie twee, wat een prestatie. Hier, neem ’m maar.’ Hij voelde in zijn tas en viste er een opgerold nummer uit met een foto van groene bomen op de voorkant.

Onder de klokkentoren in het centrum van een Welsh’ stadje bladerden we door het voorste en achterste deel van het tijdschrift, waar normaal de kleinere artikelen stonden. We vonden niets. Ik kon mijn manuscript niet loslaten, kon er niet op vertrouwen dat iemand die het las er niet de spot mee zou drijven. Maar Moth, Rowan en onze zoon Tom hadden me ervan overtuigd dat ik wel iets te zeggen had over dakloosheid. Ik had *The Big Issue* een artikel aangeboden over de verborgen daklozen op het platteland en verwachtte geen moment dat ik antwoord zou krijgen. Maar binnen een paar dagen had de hoofdredacteur gezegd: ‘Stuur ons maar iets, dan zie we wel.’

‘Zoek jij eens. Ik zie het niet; het moet echt een heel klein stukje zijn ergens. Ik dacht al dat het te mooi was om waar te zijn.’

Moth nam het blad van me over en begon systematisch vanaf het begin pagina’s om te slaan.

‘Dat heeft geen zin. Het staat achterin.’

‘Wacht nou maar even.’

Ik keek toe hoe een straatmuzikant zijn plek inrichtte – een kampeerstoel en een pet – en vervolgens een tinnen fluitje uit een koker haalde.

‘O, wauw.’

‘Wat is er?’

‘Kijk eens. Kijk, Ray. Jouw woorden. Het is je gelukt.’

Geen kolommetje achterin, maar vier pagina's in het hart van het blad, met foto's van ons die ik met het artikel mee had gestuurd. Een selfie, genomen op een landtong in de buurt van de vuurtoren van Godrevy. Foto's van de tent op Chesil Beach. En woorden, mijn woorden. We waren uit Wales vertrokken, op weg naar het zuiden om een onbekend pad te gaan lopen en nu lag het verhaal van die wandeling en van de daklozen die we waren tegengekomen, zwart op wit in onze handen, net nu we terug waren in Wales. Een vreemde en onverwachte cirkel. Maar terwijl ik naar de pagina's keek, voelde ik alleen ongeloof. Ik kon niet lachen of huilen; ik zat onder die klok te luisteren naar de straatmuzikant die Ierse volksmuziek speelde. Wat een afschuwelijke ironie. Mijn woorden waren gedrukt, de droom die ik als kind had gekoesterd, was uitgekomen op de dag dat we Moths lichten op het computerscherm zagen doven.

‘Dit moeten we ergens gaan vieren.’

‘Ik ben niet in de stemming om iets te vieren.’ Ik voelde me nog steeds verdoofd, lamgeslagen door de naderende duisternis, en het was moeilijk blij te zijn met wat daar op die pagina's stond.

‘Wat? Sta nou gewoon op, en kijk eens wat je hebt gedaan. Iets waarvan je dacht dat het buiten je bereik lag. En die man, die redacteur, hij heeft jouw tekst genomen en geloofde er genoeg in om die te publiceren. Hij had tegen je gezegd dat hij dat zou doen, en hij heeft het gedaan. Dit zeg ik aldoor al tegen je: niet iedereen is slecht, je hoeft niet iedereen te wantrouwen. We hebben een klotetijd gehad, maar dit is het begin van iets nieuws, een nieuw pad, ik voel het gewoon. Dus sta verdomme op en kom mee. We hebben iets te vieren.’

‘Maar waar...’

‘Nicht, denk ik. Dat lijkt me echt iets voor vandaag.’

Cnicht is een kleine berg in Snowdonia, die vanaf het zuiden gezien een klassieke conische vormt heeft, als een berg uit een strip, maar op de top wordt hij een rug die in een moerassige lijn naar Snowdon loopt. De eerste keer dat we op die top stonden, waren onze kinderen nog klein en droegen ze hun eigen rugzakjes met boterhammen en Pokémonkaarten. Met moeite klauterden ze omhoog over het stenige stuk naar de top, ze waren uitgeput, konden geen stap meer zetten, tot we de vlakke rug bereikten en zij weggholden om in de hei te gaan spelen. Nu parkeerden we het busje in Croesor, een dorpje aan de voet van de berg. Het was tientallen jaren geleden dat onze kinderen voor ons uit het weggetje vanaf de parkeerplaats af waren gerend, door een bos en dan de open heuvelhelling op. Nu liepen we over hetzelfde pad, de lucht was vergeven van herinneringen en muggen die op deze warme, windstille julimiddag met miljoenen tegelijk van de moerassige grond opvlogen en een stekende plaag vormden. Maar naarmate het pad verder steeg, stak er een briesje op dat hen weggeblazen had tegen de tijd dat we het stenige klauterpad naar de top bereikten. In mijn hoofd hoorde ik nog steeds het geklaag van de kinderen en eindelijk was ik het nu met hen eens: het was behoorlijk steil. Op de top was het precies zoals ik het me herinnerde: het land dat naar het zuiden toe wegglooipte als een lappendeken van velden en beboste valleien, helemaal naar de blauwe uitgestrektheid van Cardigan Bay. En onzichtbaar in het noorden, ergens achter een strook luie, witte wolken, de top van Snowdon. We streken het tijdschrift glad op een steen en herlazen het artikel alsof het door iemand anders was geschreven, over iemand anders. Moth trok zijn benen op de steen en sloeg zijn armen om zijn knieën.

‘Ik zie dit niet echt, ik kan alleen maar dat beeld op het computerscherm zien. Die lichten die uitgaan.’

‘Doe dan niet langer alsof ik de enige ben, alsof ik alleen maar medelijden met mezelf heb.’

‘Al die research die je hebt gelezen: daarin moet ergens een

antwoord zitten. Misschien heb je gelijk en is het hierbuiten, in het milieu, in onze natuurlijke, wilde staat. Zoals we op het kustpad waren. Misschien hebben we gewoon wat land nodig, wat ruimte waar we altijd buiten kunnen zijn maar toch een dak boven ons hoofd hebben.’

‘Natuurlijk hebben we dat nodig, maar kan dat ooit gebeuren? O, ik weet het al: een wonder.’

Ik ging op mijn rug op het platte droge gras tussen de heide liggen, terwijl de wolken aan de hemel het blauw bedekten, zodat er alleen nog vluchtige lapjes heldere mogelijkheid overbleven tussen het wit. Een warme wind blies door droge, harde heideplanten en borstelige brem. Paarse knoppen stonden op openbarsten om hun honinggeur te verspreiden over de berghelling met zijn spaarzame gras dat kort werd gehouden door schapen en snijdende wind. Ik legde mijn handen met wijd gespreide vingers op het gras en voelde de aarde, warm en aanwezig. Een ademende entiteit onder mijn handpalmen. En daar was de stem weer, die ik al een tijdlang niet had gehoord: helder in mijn oren, scherp in de lucht die tussen de rotsen door kwam, zacht in de bewolkte hemel. Een glad lint van geluid, als een hartslag die vertraagt tot het zachte geroep van vogels als ze in de schemering terugkeren.

‘We moeten gaan, het wordt laat. Zullen we dezelfde weg terug nemen of om de kom lopen, langs de oude mijn en dan over het pad aan de andere kant van de vallei naar beneden?’

‘Om de kom.’

We liepen de droge moerasgrond van de rug over en daarna omlaag in de richting van de ruïnes van de Rhosydd-groeve. Iets meer dan een eeuw geleden was dit een bloeiende leisteenmijn geweest met loodsen en groeven, waar het een drukte van jewelste was van mannen en werktuigen. De daken van de loodsen zijn al lang geleden verdwenen en de muren raken steeds verder in verval, maar het gevoel van levens die hier zijn geleefd en verloren is sterk. De groeve is ook een magneet voor grotklimmers:

zij komen hierheen om zich in de ondergrondse tunnels te wagen die nog steeds open zijn. Uit de richting van de brokkelige muren kwam een machtig, onaards geluid, bijna als muziek.

‘Wat is dat? Is het de wind in de muren?’

‘Nee... ik weet het niet zeker, maar het klinkt als Linkin Park.’

Beschut achter een hogere muur brandde een vuurtje waarvan vonken opvlogen in de schemerig wordende lucht. Eromheen zat een groep mensen te praten, terwijl uit een kleine box de klanken van de metalrockband tegen de kale muren dreunden.

‘Zo, mensen, goeie plek voor een feestje.’

‘Ja, niet slecht.’

Ik zag dat Moth een manier zocht om het gesprek voort te zetten.

‘Is dit de vrijdagavondplek? Perfect voor een bijeenkomst.’

‘We zijn hier voor Chester.’

‘Oké, een verjaardag?’ Moth keek even naar mij en haalde zijn schouders op.

De mannen keken elkaar aan en daarna naar de grond, terwijl iemand een ander nummer opzette, dat ik uit de slaapkamers van de kinderen had horen komen toen zij tieners waren. Natuurlijk. Moth herinnerde het zich duidelijk ook.

‘Toch niet Chester Bennington?’

‘Jawel, hij is gisteren overleden. Hij was een legende. Niets zal nu meer hetzelfde zijn.’ Het getroebleerde, getatoeëerde grote talent van de metalband Linkin Park, die zo’n grote rol had gespeeld in het leven van onze kinderen, en dus onvermijdelijk ook in het onze.

‘We zijn hier om hem op weg te sturen, hem in rook en in zijn teksten te laten opstijgen, zoals hij hoort te gaan.’

We gingen bij hen op de stenen zitten, een groep jonge mensen in zwarte T-shirts en met piercings en tatoeages, net zoals hun idool, en hielden een wake bij een vervallen mijn op een heuvel in Wales.

De hemel werd donker terwijl de mensen rondliepen, praat- ten en zongen, hun gezichten verlicht door de vuurgloed van het hout dat ze mee de berg op hadden gedragen. Onze levens, de dood, moleculen die van hout overgingen naar lucht, het was alle- maal één geheel geworden. Moths lichten doofden uit, dat viel niet te ontkennen, maar de elektrische ladingen in zijn brein vonden nu hun eigen route, baanden nieuwe paden. Voor nu be- vatten zijn cellen nog genoeg energie om te blijven zoeken en we konden ze alleen op weg helpen. Wij zijn niets meer dan elektri- sche lading, niet meer dan een massa deeltjes, materie, antimat- erie, massa en energie. Niet anders dan een grasspriet of een vonk uit de vlammen, gewoon energie die zich voortbeweegt in een eeuwigdurende stroom. Zolang Moths lichten nog aan wa- ren, zouden we die stuk voor stuk vieren en ze allemaal brand- end houden in zijn nachthemel, zolang als we konden.

We stonden op om te gaan, terwijl het laatste nummer uit de speaker klonk, de laatste vlammen in het donker oplaidden, voor het vuur doofde.

Massa

Eind augustus en het dorp krioelde van de toeristen, de stille winterstraten waren een bijna vergeten herinnering. Maar als je op de bank in de brem zat, kwam er zelden iemand voorbij. In het licht van de late middagzon kwamen de enige menselijke geluiden van het strand van Lantic Bay ver beneden. Mensen waren spikkels op het zand, en waterscooters trokken achtjes door de baai en tussen de boten die in het heldere water afgemeerd lagen. Ik kon niet blijven zitten, ik moest terug naar de kerk waar ik Moth slapend had achtergelaten. Hij werd al dagenlang bevangen door een vreemde duizeligheid, alsof hij een beetje dronken op een schommelende boot zat. Een gevoel dat kennelijk alleen ophield als hij ging liggen, met zijn ogen dicht.

Ik stond op van de bank en nam het doorsteekje door de velden. Het land in deze strook langs het klif werd gehuurd door de National Trust, die dan ook bepaalde hoe het werd begraasd. Het gras deed denken aan de velden van mijn kindertijd: niet glad afgegraasd en kort, maar verschillend in hoogte waar de schapen het gras hadden gegeten maar niet gemaaid. Door deze lichtere vorm van begrazing blijven er verspreid wilde bloemen staan en vinden leeuweriken er de dekking waar ze van houden. Toen ik hier in het voorjaar en aan het begin van de zomer doorheen wandelde, stegen de kleine bruine vogels hoog op in de lucht, terwijl ze hun heldere loflied op de hemel zongen, om een partner aan te trekken en mijn aandacht van hun nesten af te leiden. Maar aan het eind van de zomer waren de velden rustig, de vogels weg op zoek naar voedsel. Verder het binnenland in werd

het land zoals je dat in een groot deel van het zuidwesten ziet: akkers met tarwe en gerst. Monoculturen waar weinig wilde dieren kunnen bestaan in gebieden die zijn besproeid met pesticiden en onkruidverdelger, zodat dieren en planten naar de hegen en bossen zijn verdreven. Geen habitat voor veel van onze in het gras levende vogels, die zich in steeds kleinere aantallen naar de uiterste randen terugtrekken.

Over het kustpad omlaag vanaf de leeuwerikvelden, door de brem, naar de steile kloof in het land waar winterstormen de hoge wind doorheen persen tot razende luchtstoten waarin je nauwelijks overeind kunt blijven. Langs de door de wind belaagde meidoorn waarvan de wortels zich stevig vastklampen terwijl de takken door de kracht van de wind landinwaarts worden gebogen. Voor me uit verscheen een backpacker vanaf de steile treden naar het dorp; hij kwam omhoog door de spleet in de rots en de struiken en bleef even staan om op adem te komen en over de zee uit te kijken. Tussen ons in stond een houten hekje en terwijl we dat naderden, zag ik dat hij niet de gebruikelijke backpacker was met de nieuwste uitrusting en een vastberaden blik. Hij bleef een tijdje over het Kanaal staan staren, tot hij zich langzaam omdraaide en zonder haast verder liep. Een felgeel reflecterend vest stak af tegen de donkere bremstruiken en daarboven een ouderwetse rugzak met een uitwendig frame. Vreemd te zien bij een man die hooguit halverwege de twintig kon zijn. Ik was eerder bij het hek dan hij en hield het voor hem open en toen hij opkeek, was zijn gezicht een en al piercings: een open blik gevat in zilver.

‘Hallo, je bent aan het backpacken. Waar ga je naartoe?’ De onvermijdelijke vraag die ons zo vaak was gesteld toen we het pad liepen, maar nu was ik degene die ’m stelde.

‘Voor vanavond weet ik het nog niet. Ik doe nog een paar landtongen en dan stop ik, denk ik. Maar ik ben onderweg naar Plymouth.’ Hij klonk bijna nerveus terwijl hij antwoordde.

‘O, een paar dagen dus nog. Waar ben je vertrokken?’

‘In Penzance. Ik ben nu een week of twee onderweg.’ Zo te zien ontspande hij een beetje toen hij het hek door ging en had hij geen haast om door te lopen. Hij leek me niet iemand die vaak wandelde, al had hij na twee weken aan de kust wel de gebruinde lijnen van iemand die zijn ogen vaak had dichtgeknepen tegen de zon en de wind.

‘Dat is een geweldig stuk. De Lizard was vast fantastisch bij deze warmte. Wat heeft je dan naar het South West Coast Path gebracht? Heb je hiervoor al veel gelopen?’

‘Nee, al ben ik als kind wel vaak naar de winkel gelopen! Nee, ik heb niet het leven geleid van iemand die veel wandelt. Afgelopen jaar heb ik buiten geslapen in Exeter, u weet wel, op straat. Maar toen las ik een artikel over een stel dat dakloos was geworden en het kustpad had gelopen, en ik dacht: dat kan ik ook. Dus heb ik alles wat ik nodig had geleend van de mensen van een liefdadigheidsorganisatie en die gaven me ook geld voor een treinkaartje naar Penzance. Maar het is wel heel zwaar geweest; ik had nooit eerder een tent opgezet, en die schoenen...’

‘Dat is ongelooflijk. Heb je al gegeten? Kom met mij mee naar huis om iets te eten of op zijn minst een kop thee te drinken.’

‘Nee, dat gaat niet. Ik moet door. Deze wandeltocht. Dit, dit allemaal.’ Hij gebaarde met zijn arm naar de zee. ‘Het heeft alles veranderd. Ik moet doorlopen. Ik heb nu een vaste routine; ik ken mijn dagen. Kan me niet herinneren wanneer ik me voor het laatst zo heb gevoeld, als ik me al ooit zo heb gevoeld. Ik moet een plek vinden om de tent op te zetten, dan maak ik soep. Dat is mijn dag.’

Ik kende deze jongen: niet zijn leven, maar het gevoel dat hij uitdrukte.

‘Heb je enig idee hoe het zal gaan als je in Plymouth bent?’

‘Ik weet het niet precies, maar ik word niet meer zoals ik hiervoor was. Dat deel van mijn leven is nu voorbij. Alles is veranderd. Ik ben veranderd.’

Ik keek hem na terwijl hij omhoogliep en over de rand ging. Ik

kon hem niet vertellen dat het mijn artikel was. Dit was zijn moment, zijn leven, zijn ontdekking; daar mocht ik me niet mee bemoeien.

Ik stelde me voor hoe de jonge man doorliep, voorbij de rand, hoe de meidoorntunnel hem omhulde als een groene, transformerende mantel. Zoals hij dat ook met ons had gedaan. Nog een leven dat was gered door de onmetelijke kracht van de elementen op deze wilde strook land. Ik spreidde mijn armen en ving de opstijgende ozonwind in mijn kleren. Ik was zonder nadenken of aarzeling blijven staan om met hem te praten. Had ik me bij hem op mijn gemak gevoeld, een band gevoeld? Of was het iets anders? In al die donkere maanden in de kerk had ik mezelf terug op het pad geschreven, terug op dit stoffige, dertig centimeter brede stukje spoor. Terug naar de zon, de wind en de groene, nooit eindigende horizonnen. Zonder het te weten, zonder het te verwachten had ik mezelf teruggeschreven naar de plek waar ik me veilig voelde, zeker en heel: ons wilde huis. Ik sloeg mijn armen om de zoute kracht heen en droeg hem over het vertrouwde pad naar het dorp. Maar dat pad was veranderd; het was niet langer het winderige domein van zeegras en torenvalken, maar een nieuwe weg, verlicht door een aarzelend schijnsel uit een onverkende bron.

Het is moeilijk een tweesprong in de weg van het leven te herkennen, en moeilijker nog weloverwogen te beslissen welke kant je op zult gaan. Maar soms vang je er een vluchtige glimp van op terwijl hij in de achteruitkijkspiegel verdwijnt. De uitkomst verandert niet, maar vele kilometers verderop, met de kaart opgevouwen op schoot, is het mogelijk de tweesprong aan te wijzen en te zeggen: ja, daar hebben we een andere route genomen.

Op je hurken achter in een busje op de toegangsweg naar de m6, terwijl je een bokkige peuter op een potje vasthoudt, in een file die al twee uur duurt, is niet bepaald zo'n moment waarvan je zou verwachten dat je leven voorgoed verandert.

‘Als het op de autoweg al zo is, wat voor hel moet het op de snelweg dan wel niet zijn?’

‘Precies wat je zegt: een hel.’ Moth zat achter het stuur in de hoop ons vieren naar Schotland te rijden voor een vakantie van twee weken die we al maanden daarvoor hadden gepland. Misschien zou dit de reis worden waarop we ons droomhuis vonden, de bouwval in de bergen waar we al tien jaar aan dachten. We wisten niet waar we hem zouden vinden, maar we waren er volkomen van overtuigd dat het in het noorden zou zijn. Tom zat in zijn autostoeltje, met een chocoladekoekje over zijn gezicht, zijn haar, zijn kleren en nu ook over mij uitgesmeerd. Rowan weerspanning en boos op het potje. De kampeerspullen op een gevaarlijk wankelende stapel in de ruimte achter me.

‘Ik geloof niet dat ik dit veel langer volhoud: wie weet, gaat het de hele dag zo door. Wat gebeurt er als we nu gewoon van de weg af gaan, gewoon afslaan, waar gaat dat naartoe?’

‘Naar het westen, als we doorrijden, Wales in.’

‘Doen?’

‘Ja, ik vind alles best, zolang we maar van deze weg af komen.’

De zon ging onder boven Cardigan Bay toen we op de helling van een heuvel stonden, in een kille wind die opkwam uit het dal beneden. De zee vertoonde alle kleuren van wegstervend licht, en Moths gezicht kreeg een roze en oranje tint. Tom zat stil in zijn rugzitje, zijn gezicht een chocoladevlek op Moths schouder, zijn mollige lippen ontspannen zich tot een zachte pruil, dikke, kleverige peuterhandjes hingen slap langs zijn zijden: een diepe en vredige slaap. Rowan, niet wakker maar ook niet in slaap, zat dicht tegen me aan op mijn heup, stevig in een deken gewikkeld, haar warrige blonde haar ving het laatste licht van de dag.

‘Ik wist niet dat Wales zo mooi was.’ Moth had zich altijd aangetrokken gevoeld door het noorden, tot de hoge bergen en de open ruimtes, maar iets in deze zonsondergang had hem betoverd.

Hand in hand keken we uit over de zee, terwijl het verkeer op

de snelweg vooruit kroop. Toen wisten we nog niet dat de volgende twintig jaar van ons leven wenkten, op een plek die we nooit zouden hebben ontdekt als we niet zomaar zonder plan een afslag hadden genomen.

Toen ik de hoek omsloeg om terug te gaan naar de kerk, stapte Sarah net haar hek uit. Ik bedwong de neiging weg te rennen, haalde diep adem en bleef staan.

‘Hé, hallo, hoe is het, tijd niet gezien. Hoe gaat het met schrijven?’

‘Het gaat goed.’ Ik kon dit. Ik trok mijn met ozon gevulde kleren iets strakker om me heen, zonder te merken dat de huivering die ik voelde van de tweesprong in de weg kwam, die ik niet kon zien, uit een richting waarvan ik niet beseftte dat hij bestond, van een keuze waarvan ik niet wist dat ik haar maakte. ‘Er is pas een artikel van me gepubliceerd in *The Big Issue*.’

‘O, wauw, wat goed. Waar gaat het over?’

Ik zuchtte diep. Een zucht vol twijfel over gemaakte keuzes, geleden of toekomstige verliezen. Een zucht vol nachten op wilde landtongen en kiezels van het strand.

‘Het gaat over de tijd dat we ons huis in Wales kwijtraakten en dakloos werden. Toen we besloten om het South West Coast Path te gaan lopen en niet te wachten op een sociale huurwoning, en over de vele dakloze mensen van het platteland die we onderweg tegenkwamen, de verborgen plattelandsdaklozen.’

‘Zijn jullie je huis kwijtgeraakt, je thuis, alles?’

‘Ja. Ik kon het eerder niet vertellen, omdat ik weet dat mensen zich er vaak nogal ongemakkelijk bij voelen. Op die reactie ben ik zo vaak gestuit dat ik het gevoel had dat ik het maar voor me moest houden. Maar vandaag heb ik me gerealiseerd dat dat nergens op slaat.’

‘Dat hoeft je hier niet te verbergen. Er zijn wel mensen die zo zouden reageren, maar er zijn hier nog veel meer mensen wier leven op een bepaald moment ondersteboven is gegooid, die

weer bij hun ouders zijn gaan wonen, of die hier opnieuw wilden beginnen.’

‘Echt?’

‘Ja. Volgens mij is het een beetje een midlifethema. Velen van ons moeten terug naar het begin van ons leven om een nieuwe start te maken. Terug naar waar we zijn opgegroeid, of waar we het gelukkigst waren. Naar een tijd voordat alles misging. Ik zie het als op de resetknop drukken.’

Ik keek haar na terwijl ze wegliep, leunde toen over de muur die het smalle straatje afschermdde van de steile afgrond naar de rivier. Op het water veel boten die je hier altijd in de zomer zag: zeiljachten, motorschepen, het blauwe bootje met toeristen dat tochtjes op de rivier maakte, de zwarte houten romp van een tallship, met de zeilen aangeboden, de bemanning op weg naar de oever. Kinderen sprongen van de kademuur onder het bord ‘Verboden te zwemmen’; oude mensen in korte broek maakten hun roeiboortje vast aan de steiger. Leven. Leven dat doorging. Levens die werden geleefd.

Het was allemaal zo eenvoudig en zo duidelijk. Soms had je gewoon iemand anders nodig om in jouw donkere ruimte het licht aan te doen. De sterke, onbevreesde persoon die het hele pad had gelopen was verdwaald geraakt, ergens in de ziekenhuisgangen, verdwaald in een keuze die me had achtervolgd. Moth had gelijk; ik was teruggegaan naar het begin. Bang voor mensen, me verstoppend: het kind achter de bank. Maar Sarah had ook gelijk; dit was mijn moment om opnieuw te beginnen. De maanden dat ik weer dat kind was geweest, waren geen verspilde tijd. Ze was bang en geïsoleerd, maar ze had een band met de wildernis die haar niet had verlaten. Ze had ook nog iets anders gehad, een droom die onderweg stuk was gegaan en verloren geraakt. Ik had bij haar in haar kamer gestaan terwijl ze de boeken op haar planken streelde, met haar kleine vingers over de plaatjes van pinguïns op de ruggen ging en fantaseerde. De kinderen schreeuwden en spetterden wanneer ze van de muur sprongen

en wegzwommen voor de veerboot die tussen de voor anker liggende schepen heen zigzagde en de aanleghaven binnenvoer. Ik ademde nog één keer diep de ozonlucht in en ging naar binnen.

Google kan zo'n beetje alles voor je vinden wat je nodig hebt, als je maar de juiste vraag stelt. Na twee uur zoeken kreeg ik precies wat ik zocht. Een literair agent voor non-fictie, niet zo groot dat ze me zouden negeren, niet zo klein dat ze niets zouden kunnen uitrichten. Ik uploadde mijn aanmeldingsdocumenten en leunde achterover, terwijl Rat opstond en zich uitrekte na een middag op de muur. Ik zag hoe de zon begon onder te gaan op de allerlaatste dag van onze wandeltocht over het South West Coast Path. Ik voelde Moths hand in de mijne, rook de geur van bramen in de lucht en ervoer het overweldigende gevoel dat dit moment het enige is wat we hebben, het enige wat we nodig hebben.

Ik drukte op de resetknop.